

ALYTAUS RAJONO SAVIVALDYBĖS TARYBA

**SPRENDIMAS
DĖL BIUDŽETINĖS ĮSTAIGOS ALYTAUS RAJONO SAVIVALDYBĖS
VISUOMENĖS SVEIKATOS BIURO DIREKTORIAUS 2018 METŲ ATASKAITOS
PATVIRTINIMO**

2019 m. balandžio 12 d. Nr. K-56

Alytus

Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymo 16 straipsnio 2 dalies 19 punktu, įgyvendinama Alytaus rajono savivaldybės tarybos veiklos reglamento, patvirtinto Alytaus rajono savivaldybės tarybos 2007 m. gruodžio 14 d. sprendimu Nr. K-228 „Dėl Alytaus rajono savivaldybės tarybos veiklos reglamento patvirtinimo“, 214 punktą, Alytaus rajono savivaldybės visuomenės sveikatos biuro nuostatų, patvirtintų Alytaus rajono savivaldybės tarybos 2008 m. balandžio 30 d. sprendimu Nr. K-108 „Dėl Alytaus rajono savivaldybės visuomenės sveikatos biuro įsteigimo“, 21.8 papunkčiu, Alytaus rajono savivaldybės taryba **n u s p r e n - d ž i a:**

Patvirtinti biudžetinės įstaigos Alytaus rajono savivaldybės visuomenės sveikatos biuro direktoriaus 2018 metų ataskaitą (pridedama).

Savivaldybės meras

Algirdas Vrubliauskas

PATVIRTINTA

Alytaus rajono savivaldybės
tarybos 2019 m. balandžio 12 d.
sprendimu Nr. K-56

BIUDŽETINĖS ĮSTAIGOS ALYTAUS RAJONO SAVIVALDYBĖS VISUOMENĖS SVEIKATOS BIURO DIREKTORIAUS 2018 METŲ ATASKAITA

Pagrindinis Alytaus rajono savivaldybės visuomenės sveikatos biuro (toliau – biuras) veiklos tikslas – rūpintis savivaldybės gyventojų sveikata, vykdyti savivaldybės visuomenės sveikatos priežiūrą, siekiant mažinti gyventojų sergamumą ir mirtingumą, gerinti gyvenimo kokybę, teikiant kokybiškas visuomenės sveikatos priežiūros paslaugas.

Misija – gerinti Alytaus rajono gyventojų sveikatą, skatinant asmeninę ir bendruomeninę atsakomybę už ją.

Nuo 2014 metų Alytaus rajono savivaldybėje mokinių visuomenės sveikatos priežiūros, visuomenės sveikatos stiprinimo ir visuomenės sveikatos stebėsenos funkcijos yra finansuojamos valstybės biudžeto specialiosios tikslinės dotacijos lėšomis, skirtomis savivaldybės biudžetui Sveikatos apsaugos ministerijos kuruojamoms valstybinėms (valstybės perduotos savivaldybėms) funkcijoms vykdyti.

Visos 2018 m. iš šios dotacijos finansuotos priemonės vykdytos, vadovaujantis galiojančiais teisės aktais, atsakingų institucijų parengtomis metodinėmis rekomendacijomis, atsižvelgiant į paskutiniųjų metų savivaldybės sveikatos stebėsenos rodiklius, gyventojų gyvenimo tyrimų rezultatus, atsižvelgiant į gyventojų, bendruomenių pageidavimus.

Renkantis paslaugos teikimo formą, buvo atsižvelgiama į mokymo metodo efektyvumą, kuruojančių veiklą institucijų metodines rekomendacijas. Visuomenės sveikatos priežiūros funkcijoms ugdymo įstaigose įgyvendinti dažniausiai buvo naudojami užsiėmimai, papildyti aktyvaus mokymosi metodais (interaktyvi paskaita, praktiniai, praktiniai-demonstraciniai užsiėmimai, diskusijos, konkursai, masinės akcijos ir pan.). Vykdamas visuomenės sveikatos stiprinimo ir visuomenės sveikatos stebėsenos funkcijas, metodai ir mokymo priemonės buvo parenkamos, vadovaujantis kuruojančių institucijų metodinėmis rekomendacijomis ir atsižvelgiant į tikslinių grupių (darbingi (dirbantys) asmenys, senjorai ir t. t.) poreikius bei galimybes. Dažniausiai buvo naudojami tie metodai, kurie skatina aktyvų bendravimą, įtraukia gyventojus į veiklas (diskusijos, akcijos), didina motyvaciją keisti įgūdžius, patiems prisiimti atsakomybę už savo sveikatos išsaugojimą, skatina fizinį aktyvumą.

Pagrindinės biuro veiklos buvo vykdomos vadovaujantis išsikeltais 4 pagrindiniais uždaviniais:

1. Užtikrinti koordinuotą visuomenės sveikatos priežiūrą bendrojo ugdymo įstaigose, stiprinant vaikų sveikos gyvensenos įgūdžius ir formuojant teigiamą požiūrį į sveikatą.

2. Vykdyti Alytaus rajono savivaldybės visuomenės sveikatos stebėseną, analizuoti ir vertinti gyventojų sveikatą bei jos pokyčius, gyvensenos įpročius ir jų poveikį sveikatai, aplinką, planuoti ir įgyvendinti visuomenės sveikatos stiprinimo priemones.

3. Stiprinti visuomenės sveikatą Alytaus rajono savivaldybės bendruomenėse, pasitelkiant novatoriškas priemones gyventojų psichinei sveikatai gerinti, fiziniam aktyvumui skatinti, didinti gyventojų informuotumą apie sveikatą ir ligų prevenciją.

4. Teikti psichosocialinę pagalbą Alytaus rajono gyventojams.

Žemiau pateiktoje lentelėje 2018 m. vykdyti uždaviniai parodomi pateikiant veiklas, kurių įgyvendinimas įvertintas kriterijais ir jų vertėmis, įvykdymas išreikštas procentais.

Lentelė

I. Uždavinys

UŽTIKRINTI KOORDINUOTĄ VISUOMENĖS SVEIKATOS PRIEŽIŪRĄ RAJONO UGDYMO ĮSTAIGOSE, STIPRINANT VAIKŲ SVEIKOS GYVENSENOS ĮGŪDŽIUS IR FORMUOJANT TEIGIAMĄ POŽIŪRĮ Į SVEIKATĄ

Laukiami rezultatai

Alytaus rajono savivaldybės ugdymo įstaigose nuolat vykdoma koordinuota sveikata stiprinanti veikla, į kurią įtraukiami ne tik vaikai ir mokiniai, bet ir jų tėvai, ugdymo įstaigos bendruomenė. Organizuojami užsiėmimai įvairiomis sveikata stiprinančiomis temomis, didės ugdymo įstaigų bendruomenių susidomėjimas sveikatos išsaugojimo galimybėmis

Eil. Nr.	Vertinimo kriterijai	Vertinimo kriterijaus reikšmė				Vykdymo procentas							
		Planas		Ivykdyta									
		Sveikatos ugdymo ir mokymo renginių (paskaitose, pamokose, diskusijose, debatuose, konkursuose, viktorinose, varžybose ir kituose viešuose renginiuose) skaičius (vnt.)	Žodinė, rašytinė ar vaizdinė informacija	Sveikatos ugdymo ir mokymo renginių (paskaitose, pamokose, diskusijose, debatuose, konkursuose, viktorinose, varžybose ir kituose viešuose renginiuose) skaičius (vnt.)	Žodinė, rašytinė ar vaizdinė informacija								
		TV ir radijo straipsniai, informaciniai pranešimai, publikacijos periodiniuose ir internete (vnt.)	Stendai, plakatai (vnt.)	TV ir radijo laidos, vaizdo ir garso siužetai (vnt.)	Straipsniai, informaciniai pranešimai, publikacijos periodiniuose leidiniuose ir internete (vnt.)	Stendai, plakatai (vnt.)							
1.	Informavimo veiksmai, iš viso (1.1-1.2):	8680	2	49	2265	3877	0	44	2189	102	0	90	97
1.1.	Skriti mokinių, ugdomų pagal ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo programas, visuomenės	380	-	1	15	416	-	1	15	110	-	100	100

1.2.3.	Fizinis aktyvumas	700	-	3	-	703	-	3	-	100	-	100	-	-
1.2.4.	Psichikos sveikata (smurto, savižudybių prevencija, streso kontrolė ir kt.)	700	-	3	500	939	-	3	500	134	-	100	100	100
1.2.5.	Aplinkos sveikata	500	-	6	-	552	-	6	-	110	-	100	-	-
1.2.6.	Rūkyvimo, alkoholio ir narkotikų vartojimo prevencija	1000	-	6	15	950	-	7	15	95	-	117	-	100
1.2.7.	Lytiskumo ugdymas, AIDS ir lytiškai plintančių ligų prevencija	1000	-	3	-	1444	-	0	-	144	-	0	-	-
1.2.8.	Tuberkuliozės profilaktika	300	-	3	15	0	-	0	0	0	-	0	-	0
1.2.9.	Užkrečiamųjų ligų profilaktika, asmens higiena	1500	-	10	500	1417	-	10	500	95	-	100	-	100
1.2.10.	Eduonies profilaktika ir burnos higiena	200	-	5	200	179	-	5	196	90	-	100	-	98
2.	Mokyklų, ištrauktųjų sveikata stiprinamųjų mokyklų tinkla, dalis (proc.)		100					100				100		
3.	Suteiktų individualių konsultavimo paslaugų skaičius mokyklos bendruomenei (vnt.)		400					358				90		

3.1.	Skirtu mokiniu, ugdomu pagal ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo programas, visuomenės sveikatos priežiūrai. Iš v. sc. (3.1.1–3.1.3)	40	39	98
3.1.1.	mokiniams	10	9	90
3.1.2.	mokinių tėvams	20	19	95
3.1.3.	mokyklų darbuotojams	10	11	110
3.2.	Skirtu mokinių, ugdomu pagal pradinio, pagrindinio ir vidurinio ugdymo programas, visuomenės sveikatos priežiūrai (3.2.1–3.2.3)	300	319	106
3.2.1.	mokiniams	200	213	107
3.2.2.	mokinių tėvams	20	20	100
3.2.3.	mokyklų darbuotojams	80	86	108
4.	vertintų mokinių profilaktinių patikrinimų pažymų skaičius (proc.)	98	100	102

4.1.	vertintu mokinių, ugdomų pagal ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo programas, profilaktinių patikrinimų pažymų skaičius (proc.)	98	100	102
4.2.	vertintu mokinių, ugdomų pagal pradinio, pagrindinio ir vidurinio ugdymo programas, profilaktinių patikrinimų pažymų skaičius (proc.)	98	99	101
5.	Suteiktų pirmos pagalbos veiksmų mokiniams skaičius (1000 mokinių, vnt.)	60/100	60/100	100
5.1.	ugdomiems pagal ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo programas (1000 mokinių, vnt.)	71/20	71/20	100
5.2.	mokiniams, ugdomiems pagal pradinio, pagrindinio ir vidurinio ugdymo programas (1000 mokinių, vnt.)	57/80	57/80	100

7. Mokinių patikrų dėl asmens duomenų pateiktųjų skaičius (1000 mokinių, vnt.)	1000/3200	1000/3200	100
7.1. mokinių, ugdomu pagal švietimo ir mokymo programą, patikrų skaičius (1000 mokinių, vnt.)	1000/400	1000/400	100
7.2. mokinių, ugdomu pagal pradinio, pagrindinio ir vidurinio švietimo programas, patikrų skaičius (1000 mokinių, vnt.)	1000/2800	1000/2800	100

Papildoma informacija apie 1 uždavinio tikslams pasiekti naudotas priemones:

- Kuprinų svėrimo akcija „Ar ne sunki mokinio kuprinė?“

Gera vaiko savijauta bei sveikata yra vienas svarbiausių jo normalaus vystymosi aspektų. Tik sveikai besijaučiantis vaikas gali būti aktyvus, gebėti lengvai prisitaikyti prie besikeičiančios aplinkos ir sėkmingai įveikti gyvenimo sunkumus. Daugiametė mokinių sveikatos duomenų analizė rodo didelį vaikų stuburo ir laikysenos sutrikimų skaičių. Pastaraisiais metais ydinga kūno laikysena yra viena pagrindinių griaučių bei raumenų sistemos vystymosi problemų. Jau penkerius metus iš eilės kiekvieną rugsėjį Alytaus rajono mokyklose vykdoma kuprinų svėrimo akcija „Ką kuprinėje neši?“.

Šios akcijos tikslas – įvertinti mokinių nešiojamų kuprinų svorį, siekiant išvengti vaikų laikysenos sutrikimų dėl per didelio kuprinų svorio. Analizuojant jau vykdytų kuprinų svėrimų duomenis (2011–2018 m.), pastebima teigiama nešiojamų kuprinų svorio tendencija, t. y. vis mažiau vaikų nešioja per sunkias kuprines.

- **Projektas „Tetriada“**

Tęsiant paskutiniųjų aštuonerių metų tradiciją, pavasaris Alytaus rajone skelbiamas pavasariu prieš patyčias mokyklose. Patyčių problema yra globalus antisocialinis reiškinys, kurio mastus, kaip rodo įvairūs atlikti moksliniai tyrimai, nėra lengva sumažinti.

Šios netradicinio ugdymo dienos pagrindinė mintis ir tikslas išlieka tęstiniai, nekintantys – formuojant mokinių vertybines nuostatas, akcentuojant bendruomeniškumo ir savitarpio pagalbos svarbą, skatinant šiltus tarpusavio santykius ir bendradarbiavimą, didinti mokyklos bendruomenėje saugumo pojūtį, tuo pačiu mažinant polinkį patyčioms ir smurtui. Ši daugiametė iniciatyva ne kartą buvo įvertinta veiklą koordinuojančių institucijų.

- **Pedikuliozės profilaktika**

Pedikuliozė (utėlėtumas) – tai užsikrėtimas utėlėmis. Užsikrėsti gali visų socialinių grupių asmenys, invazijai neturi įtakos nei plaukų ilgis, nei plaukų šukavimo ar trinkimo dažnis. Dažniausiai utėlėmis užsikrečiama sąlyčio su utėlėtais žmonėmis metu vaikų kolektyvuose, papildytame transporte, keičiantis drabužiais, patalyne, šukomis, šepečiais, ausinėmis.

Patikrinimai dėl pedikuliozės atliekami po rudens, žiemos ir pavasario atostogų ir pagal epidemiologines reikmes. Reguliariai ir atsakingai vykdydami pedikuliozės prevenciją, visuomenės sveikatos priežiūros specialistai užkerta kelią epideminėms situacijoms ugdymo įstaigose.

- **„Kūrybinės dirbtuvės“**

Biuras penktus metus iš eilės kvietė į sveikatos išsaugojimo dalykus žvilgtelėti kūrybiškai ir tapti metų kalendoriaus bendraautoriumi. Mokiniamis reikėjo „prakalbinti“ dailininko nupieštos istorijos herojus, sukuriant jiems vardus, istorijas ar dialogus. Tai viena iš daugiausiai vaikų dėmesio sulaukusi sveikatos ugdymo priemonė. Alytaus rajono visuomenės sveikatos biuro specialistai yra įsitikinę, kad sveikatos ugdymas privalo būti novatoriškas, vaikams patrauklus ir įtraukiantis. Įrodyta, kad teorinių užsiėmimų metu įsisavinama tik iki 5–10 proc. informacijos, kuri labai greit yra pamirštama. Prevencinėse veiklose rekomenduojama naudoti praktinius, kūrybinius, bendradarbiavimą skatinančius užsiėmimus, novatoriškas veiklas. Aktyvus ir netradiciniai metodai yra efektyvesni, jie verčia mokinius kritiškai mastyti, spręsti problemas, savarankiškai ieškoti informacijos.

- **Vaikų krūminių dantų dengimo silantinėmis medžiagomis programos skatinimas**

Burnos higiena ir burnos ligų (ypač dantų ligų) prevencija – viena iš prioritetinių Visuomenės sveikatos biuro krypčių. Lietuvos sveikatos mokslų

universiteto (LSMU) specialistų prieš keletą metų atlikti išsamūs tyrimai parodė, kad daugiau negu 90 proc. kai kurių amžiaus grupių vaikų dantys yra pažeisti eduonies. Pasak dantų priežiūros specialistų, nuo tada padėtis nepasikeitė. Labiausiai liūdina tai, kad nuo 2005 metų Lietuvoje yra įgyvendinto valstybinė Vaikų krūminių dantų dengimo silantinėmis medžiagomis programa (toliau – Programa), lauktų rezultatų kol kas nedavė. Specialistai teigia, jog laiku ir tinkamai padengus vaikų dantis silantais, karieso atsiradimo tikimybė sumažėja 80–90 procentų.

Pagrindinis siekis – skatinant valstybinės Vaikų krūminių dantų dengimo silantinėmis medžiagomis programos vykdymą, mažinti dantų eduonies paplitimą tarp savivaldybės tikslinės grupės vaikų (6–14 m.).

Visuomenės sveikatos priežiūros specialistai skelbė konkursą, kurio metu pagal poreikį ir galimybes vyko programos skatinimas ir tikslinės grupės vaikų dantų padengimas silantais. Konkurse dalyvavo ir moksleivių tėvai, savarankiškai palydėję vaikus pas odontologą arba organizuotai, pasitelkus biuro ir mokyklos komandą, tėvams (globėjams) pasirašius sutikimus. Vaikai buvo palydėti tam, kad jų dantys būtų padengti silantinėmis medžiagomis. Priemonė, kurios metu informacijos šrautas pasiekia visus: vaikus, mokytojus, tėvus, pasirodė veiksminga. Vaikų, kuriems silantinėmis medžiagomis buvo padengti dantukai padaugėjo trigubai.

- **Mokinių konferencija „Išgirskite mus“**

Apie tai, kad mokyklinio amžiaus vaikų mityba dažnai nėra visavertė ir užtikrinanti augančio organizmo poreikius, neretai nereguliaciniai ir gausi produktų, kurie skatina lėminių neinfekcinių ligų vystymąsi garsiai prakalbta daugiau nei prieš dešimtmetį, tačiau pastarųjų metų tyrimai ir stebėjimai rodo, jog teigiamų pokyčių šioje srityje kol kas neižvelgiama. Ką apie savo mitybą mano patys vaikai, kodėl jie dažnai netgi puikiai žinodami gresiančius negalavimus, renkasi taip vadinamo greito maisto asortimentą, bet ranka numoja į sveikatinančiais vadinamus produktus? Ką turi nuveikti suaugusieji, kad auganti kartą atsigręžtų į tinkamą mitybą? Į šiuos ir kitus klausimus buvo bandoma atsakyti Alytaus rajono visuomenės sveikatos biuro organizuotoje antrojoje Alytaus rajono mokinių konferencijoje „Išgirskite mus!“, kurioje pranešimus ruošė ir pristatė vyresnių klasių mokinių komandos.

Jaunimo mitybos aktualijos konferencijoje buvo aptartos tikriausiai iš visų pusių, mat pranešimus parengusieji buvo atlikę įvairiausių tyrimų, apklausų ir interviu, kurie atskleidė, ką šių dienų jaunuoliai galvoja apie sveiką mitybą, kasdienį vaisvandenių vartojimą, pabandė išvelgti skirtumus tarp merginų ir vaikinių pasirinkimo, žvilgtelėti į mokytojų mitybos įpročius ir maitinimosi ypatumus namuose, pabandyta atsakyti, kodėl nesimaitina mokyklos valgykloje. Pranešimai keitė pranešimus, jauni žmonės kalbėjo drąsiai ir užtikrintai, net neketindami slėpti ir gražinti

situacijos, jog jie maitinasi toli gražu ne taip, kaip turėtų ir, kaip norėtų suaugusieji.

- **Pasiektas didžiausio muilo gabalo rekordas Lietuvoje**

Agentūra „Factum“ patvirtino, kad Alytaus rajono visuomenės sveikatos biuras drauge su Krokialaukio Tomo Noraus Naruševičiaus gimnazijos bendruomene 2018 m. kovo 15 d. išvirė didžiausią Lietuvoje muilo gabalą (23,4 kg masės, 46 × 43 × 13 cm dydžio). Muilas išvirtas renginyje, skirtame didinti rankų higienos svarbą.

Alytaus rajono visuomenės sveikatos biuro specialistai jau ne vienerius metus visais imanomais būdais ieško galimybių didinti rajono gyventojų norą gyventi sveikiau ir yra įsikišę, priemonių pavikumas vaikams yra kur kas didesnis, kai jie nors minimaliai, bet prisiliečia prie to, apie ką yra kalbama. Kaip antai, diskusijos apie saulės naudą ir žalą metu, išmokti lankstyti įvairaus tipo popierines kepures, bent jomis prisidengti nuo kaitrios saulės ir prisidėti prie Lietuvos rekordo – Didžiausios lankstytinės kepurės – lankstymo.

2. Uždavinys

VYKDYTI ALYTAUS RAJONO SAVIVALDYBĖS VISUOMENĖS SVEIKATOS STEBĖSENĄ, ANALIZUOTI IR VERTINTI GYVENTOJŲ SVEIKATĄ BEI JOS POKYČIUS, GYVENSENOS ĮPROČIUS IR JŲ POVEIKĮ SVEIKATAI, APLINKĄ, PLANUOTI IR ĮGYVENDINTI VISUOMENĖS SVEIKATOS STIPRINIMO PRIEMONES

Laukiami rezultatai

Sistemiškai renkami ir analizuojami visuomenės sveikatos stebėsenos duomenys apie gyventojų sveikatos būklę, demografinę situaciją, gyvensenos įpročius, aplinkos veiksnius. Įvertinama mokinių sveikata bei jos pokyčiai. Remiantis stebėsenos duomenimis, numatytos ateinančių metų sveikatos stiprinimo kryptys. Pateikta informacija ir rekomendacijos visuomenei ir sveikatos politikos formuotojams apie Alytaus rajono savivaldybės gyventojų sveikatos gerinimą. Didės gyventojų informuotumas sveikatos išsaugojimo klausimais bei apie valstybės finansuojamas prevencines programas

Priemonės	Vertinimo kriterijų reikšmės	Vertinimo kriterijai
Bendruomenės sveikatos būklės duomenų rinkimas, analizė ir pokyčių vertinimas per trejus metus	Surenkama ne mažiau 90 proc. pagrindinių ir ne mažiau 70 proc. papildomų stebėsenos programoje numatytų duomenų	100

	viktorinose, varžybose ir kituose renginiuose dalyvių skaičius (vnt.)	suželtai (vnt.)	leidiniuose ir internete (vnt.)	viktorinose, varžybose ir kituose renginiuose dalyvių skaičius (vnt.)	leidiniuose ir internete (vnt.)	garso suželtai (vnt.)	viktorinose, varžybose ir kituose renginiuose dalyvių skaičius (vnt.)	leidiniuose ir internete (vnt.)	viktorinose, varžybose ir kituose renginiuose dalyvių skaičius (vnt.)	(vnt.)	leidiniuose ir internete (vnt.)	
1.1.	2450	3	73	3200	116	3	3858	3200	158	100	159	100
	Sveikatos sauga ir stiprinimas, bendrieji sveikos gyvensenos ir ligų prevencijos klausimai	100	10	1000	26	1	104	1000	104	100	260	100
1.2.	Sveika mityba ir nutukimo prevencija	100	10	800	28	1	127	800	127	-	280	100
1.3.	Fizinis aktyvumas	1500	10	-	10	-	2105	-	140	-	100	-
1.4.	Psichikos sveikata (smurto, savivadybių prevencija, streso kontrolė ir kt.)	150	1	200	6	1	151	200	101	100	100	100
1.5.	Aplinkos sveikata	-	-	-	10	-	-	-	-	-	150	-
1.6.	Rūkymo, alkoholio ir narkotikų vartojimo prevencija	60	-	-	6	-	63	-	105	-	67	-
1.7.	Tuberkuliozės profilaktika	30	1	500	3	0	30	500	100	0	33	100
1.8.	Užkrečiamųjų ligų profilaktika, asmens higiena	60	-	-	6	-	62	-	103	-	133	-

1.9.	Eduocijos profilaktika ir burnos higiena	-	-	-	93	-	-	-	-	-	-	-
1.10.	Kraujotakos sistemos ligų profilaktika	150	6	200	157	-	7	200	105	-	117	100
1.11.	Traumų ir nelaimingų atsitikimų prevencija	-	-	-	515	-	-	-	-	-	-	-
1.12.	Onkologinių ligų profilaktika	150	3	500	156	-	3	500	104	-	100	100
1.13.	Kitos	150	3	-	295	-	8	-	197	-	267	-
2.	Sirdies ir kraujagyslių ligų ir cukrinio diabeto rizikos grupės asmenų sveikatos stiprinimo programą baigusiu rizikos grupės asmenų skaičius (vnt.)		20				10			50		

Papildoma informacija apie 3 uždavinių tikslams pasiekti naudotas priemones:

- **Fizinio aktyvumo skatinimas – sveikatingumo mankštos, šiaurietiškojo ėjimo užsiėmimai**

Fizinis aktyvumas stiprina sveikatą ir bet kokia jo aktyvumo forma lavina funkcinis gebėjimus, teikdama naudą žmogaus organizmui. Mankštos metu priverstus dirbti raumenis, jie perduoda šilumą sąnariams, kurie sušilę lengviau juda. Pats judėjimas skatina širdies veiklą, kuri į smegenis siunčia daugiau deguonies, o jis būtinas gerai smegenų veiklai. Šiaurietiškas ėjimas – ne tik raumenis sutvirtinantis ir sąnarius pramankštinančias užsiėmimas, bet ir širdies darbą gerinanti mankšta. Jis ypač tinka vyresnio amžiaus žmonėms, kurie dėl sveikatos negalavimų negali bėgioti ar užsiimti kitu sportu. Ėjimas, atsispiriant lazdomis, „įdarbina“ daugiau nei 90 proc. viso kūno raumenų, tačiau neapsunkina nugaros ir sąnarių. Šiaurietiško ėjimo entuziastai teigia, kad tai suteikia žvalumo, praskaidrina mintis ir pakelia nuotaiką. Visuomenės sveikatos biuro specialistai nuolat vykdo fizinį aktyvumą skatinančias veiklas bendruomenėse, 2018 metais mankštintis su įvairiu sportiniu inventoriumi

(svareliais, mažais ir dideliais kamuoliais, lazdomis, gumomis) ir šiaurietiškaai vaikscioti buvo įtraukta 9 aktyvios Alytaus r. bendruomenės. Sezonas išsiskyrė sportuojančių bendruomenių gausa bei dalyvių skaičiumi: prie reguliariai sportuojančių Krokialaukio, Daugų, Santaikos, Kumečių, Parėčėnų ir Butrimonių bendruomenių, sugrįžusios Verebiejų bendruomenės, prisijungė Luksnėnų ir Ažuolinių bendruomenės. Užsiėmimuose reguliariai lankėsi apie 140 žmonių.

- **Sveikos mitybos varžytuvės**

Tyrimų duomenimis, gyventojai nepakankamai dažnai vartoja šviežias daržoves ir vaisius, tačiau gausiai lėkštes pripildo riebios mėsos ir tokių pat padažų, be saiko mėgaujasi saldumynais. Nereto lietuvių dienos racioną 40 proc. ir daugiau sudaro riebalinės kilmės kalorijos, ne tik didinančios antsvorio tikimybę, bet ir tiesiu keliu nukreipiančios širdies ir kraujagyslių sistemos sutrikimų link. Sveikatos specialistai ragina vartoti kuo įvairesnį, daugiausia augalinės kilmės maistą, pasižymintį vitaminų ir mineralinių medžiagų gausa. Alytaus rajono visuomenės sveikatos biuras vadovaujasi taisykle, jog ne kalbėti apie sveiką maistą reikia, o mokytis jį gaminti, todėl 2018 metais septintą kartą rajono gyventojus kvietė į maisto gamybos varžytuves, kurių metu buvo diskutuojama sveikatos mitybos tema bei mokomasi gaminti sveikiau.

- **„Dvi „B“ sveikatos labui“.**

Biuras ir biblioteka. Dvi „B“ sveikatos labui. 2014 metais prasidėję projektas, kurio esmė glaudus biuro ir rajono viešosios bibliotekos bendradarbiavimas. Kad biblioteka – puiki vieta rinktis bendruomenei, žinomas dalykas, tačiau, kad biblioteka – puiki vieta sveikatinančio pobūdžio renginiams ir netgi fizinio aktyvumo užsiėmimams – pradžioje buvo naujas reiškinys, tačiau 2018 metais bendri biuro ir bibliotekos renginiai, kviečiantys ir skatinantys keisti gyvenimo būdą, kontroliuoti rizikos veiksnius, nulemiančius ligų vystymąsi, įvyko daugiau nei pusėje visų bibliotekos filialų.

- **„Galvotos morkos“.**

Suprasdamas, kad sveikatos propagavimas turi būti inovatyvus, įdomus ir pateikiamas adekvačiai pagal gyventojų amžiaus grupes ir gyvenimo būdo ypatybes, nuo 2016 m. didesnis nei pastaraisiais metais dėmesys buvo skiriamas priemonėms internete, ypač socialiniame tinkle „Facebook“. Proto makštomis parentas tęstinis žaidimas „Galvotos morkos“ jau nuo pirmųjų savaitių sulaukė didelio socialinio tinklapio naudotojų dėmesio. „Galvotas morkas“ – personažus, kurios jau antrus metus socialinio tinklo erdvėje kviečia pasidomėti proto treniruotėmis, pasirūpinti atminties, pojūčių išsaugojimo galimybėmis. Kiekvieną savaitę „Galvotos morkos“ pateikia vis naujas logines ar atidumo

reikalaujantis užduotis ir kviečia galvas „sukti“ kartu. Pastebima, kad antrus metus „Galvotų morkų“ publikuotos užduotys sulaukia vis daugiau susidomėjusiųjų, kurių noras įveikti pateiktas užduotis neretai tampa penktadieniiniu įpročiu. Džiugu ir tai, kad pradžioje dalyvius skaičiavome šimtais, o dabar jau tūkstančiais.

- **Akcija „Prisimink išleistuvių suknelę...“**

Suprasdamas, kaip siekiant keisti gyvenimo būdą, kartais pritrūksta valios pastangų, ryžto ir ilgalaikės motyvacijos Alytaus rajono visuomenės sveikatos biuras pavasarį antrą kartą moteris pakvietė kartu spręsti antsvorio problemą ir pradėjo akciją „Prisimink išleistuvių suknelę...“.

Akcijoje panoro dalyvauti daugiau nei pusšimtis moterų, tačiau akcijoje, kaip ir buvo planuota, buvo pakviesta dalyvauti 10 moterų.

Daugiau nei pusmetį trukusios akcijos metu, vadovaudamosios dietologės patarimais, dalyvės daugiausiai dėmesio skyrė mitybos koregavimui, vedė mitybos dienorašius, dėliojo individualius mitybos planus. Be mitybos korekcijos, moterys didino ir fizinį aktyvumą. Džiugina tai, kad didžioji dalis akcijos dalyvių ieškojo papildomų galimybių didinti fizinį aktyvumą ir sporto bei treniruoklių salėse savo iniciatyva lankėsi net gi dažniau nei planuota.

Visų pasiryžusių pokyčiams laukė reguliarius patikrinimai kūno sudėties analizatoriumi, kurio dėka buvo galima stebėti pokyčius ne tik kilogramais, bet sekti riebalinio ir raumeninio audinio pasikeitimus. Akcijos metu gauti rezultatai pranoko lūkesčius: daugiau nei pusei dalyvių pavyko sumažinti savo kūno apimtį, o akcijos favoritei pavyko atsikratyti net 14 kilogramų nereikalingo svorio.

4. Uždavinių TEIKTI PSICHOSOCIALINĘ PAGALBĄ ALYTAUS RAJONO GYVENTOJAMS

Laukiami rezultatai	Alytaus rajono savivaldybės gyventojams teikiama kokybiška, lengvai prieinama psichologinė pagalba, siekiant stiprinti gyventojų psichinę sveikatą, gerinti psichosocialinę aplinką.		
---------------------	--	--	--

Eil. Nr.	Vertinimo kriterijai	Vertinimo kriterijaus reikšmės		
		Planuota	Įvykdyta	Įvykdymo procentas
1.	Individualių konsultacijų	Individualių konsultacijų skaičius ne	721 vnt.	180 proc.

skaičius	mažiau 400 vnt.	400 vnt. – daugiau nei 400 vnt.	2017 m. rezultatai
2.	Konsultacijų teikimas tikslinės grupės gyvenamojoje aplinkoje, t. y. mokyklose, seniūnijoje ir pan.	Ne mažiau kaip 160 vnt. (40 proc.) konsultacijų suteikimas tikslinės grupės gyvenamojoje aplinkoje (seniūnijose, ugdymo įstaigose ir pan.)	418 vnt. (daugiau nei 58 proc.) visų teiktų individualių konsultacijų suteiktos asmenų gyvenamojoje aplinkoje

261 proc.

• Psichologo konsultacijos

Siekiant kuo arčiau prie asmens priartinti paslaugas, kurios padeda psichologinių krizių atvejais, jau nuo 2017 metų pradžios Alytaus rajono savivaldybės visuomenės sveikatos biure buvo pradėta teikti psichologinę pagalbą.

Pagalba 2018 metais žmonėms tapo lengviau prieinama – specialistas (psichologas) vyksta į seniūnijas, mokyklas, bendruomenės ir globos namus. Pageidaujantys gali registruotis konsultacijai per seniūnijų socialinius darbuotojus, telefonu, elektroniniu paštu ar kalbėtis per „Skype“ programėlę.

Nemažai konsultuotų asmenų turėjo emocinių ir asmenybinių sunkumų, išreikštų suicidalinių minčių, nekontroliuojamo pykčio, irzlumo, depresinių epizodų ar problemų priklausomybių srityje.

Besikreipusių psichologo pagalbos asmenų amžius labai įvairus – nuo paauglio (10–13 m.) iki vidutinio brandaus amžiaus (55–60 m.). Daugiausiai pagalbos kreipėsi jaunesnio amžiaus 30–40 metų sulaukę rajono gyventojai.

Nors yra asmenų ir nutraukusių lankymąsi konsultacijose, tačiau didžioji dauguma lankosi ne po kartą, vieno kliento susitikimų skaičius siekia nuo 5 iki 20 kartų, tačiau yra ilgiau besilankančių. Susitikimai, priklausomai nuo problemos pobūdžio, trunka nuo valandos iki 1,5 val. ar net – 2 valandų.

Projektinė veikla

1. 2018 metais biuras pradėjo vykdyti projektą „Sveikos gyvensenos skatinimas Alytaus rajono savivaldybėje“ pagal 2014–2020 metų Europos Sąjungos fondų investicijų veiksmų programos 8 prioriteto „Socialinės įtraukties didinimas ir kova su skurdu“ įgyvendinimo priemonę Nr. 08.4.2-ESFA-R-630 „Sveikos gyvensenos skatinimas regioniniu lygiu“.

2. Biuras kaip partneris dalyvavo bendruomenių vykdytuose projektuose, finansuotuose Kūno kultūros ir sporto departamento, Socialinės apsaugos ir darbo bei Žemės ūkio ministerijų projektams skirtomis lėšomis.

3. Biuras pats įgyvendino ir kaip partneris prisidėjo prie savivaldybės Visuomenės sveikatos specialiosios programos lėšomis finansuotų projektų.

Kita svarbi informacija

1. Alytaus rajono visuomenės sveikatos biuras nuo 2012 m. koordinuoja savivaldybės vykdomą priklausomybių mažinimo programą. Kovoiant su priklausomybe reikalingas kompleksinis gydymas, kuris paruoštų žmogų sugrįžti į normalų gyvenimą.

2018 m. toliau buvo įgyvendinama Alytaus rajono savivaldybės priklausomybių mažinimo programa, kurios pagrindinis tikslas – padidinti savivaldybės gyventojų galimybes gydytis nuo priklausomybės ligų. 2018 m. programa pasinaudojo 46 asmenys. Visiems programos dalyviams buvo suteiktos paslaugos dėl priklausomybės alkoholiui.

Bendromis medikų, socialinių darbuotojų, bendruomenių narių ir programos dalyvių bei jų šeimų narių pastangomis per septynerius programos vykdymo metus kelioms dešimtims programos dalyvių pavyko pasiekti teigiamų pokyčių jų gyvenime: įsidarbinta arba neprarastas darbas, pagerintos buities sąlygos, nekeliami vaikų priežiūros apribojimo klausimai ir pan. Visų metų atkryčių dinamika – iki 40 proc.

Laukiami rezultatai

Šioje ataskaitoje įgyvendintos priemonės duos tokių rezultatų:

- Padidės Alytaus rajono savivaldybės gyventojų domėjimasis savo sveikata ir jos išsaugojimo galimybėmis.
- Didės lėtinių neinfekcinių ligų ir traumų prevencijos galimybės.
- Mažės gyventojų sergamumas užkrečiamomis ligomis.
- Bus metodiškai koordinuojama visuomenės sveikatos priežiūra mokyklose.
- Atsižvelgiant į sveikatos stebėsenos rodiklius, bus išskiriamos prioritetingos rajono sveikatos sritys.
- Pagerės psichologinės pagalbos prieinamumas Alytaus rajono gyventojams.

Alytaus rajono savivaldybės
visuomenės sveikatos biuro direktorė

Dalia Kitavičienė

ALYTAUS RAJONO SAVIVALDYBĖS TARYBA

**SPRENDIMAS
DĖL BIUDŽETINĖS ĮSTAIGOS ALYTAUS RAJONO SAVIVALDYBĖS
VISUOMENĖS SVEIKATOS BIURO 2018 METŲ VEIKLOS PLANO PATVIRTINIMO**

2018 m. gegužės 10 d. Nr. K-82

Alytus

Įgyvendindama Alytaus rajono savivaldybės visuomenės sveikatos biuro nuostatų, patvirtintų Alytaus rajono savivaldybės tarybos 2008 m. balandžio 30 d. sprendimu Nr. K-108 „Dėl Alytaus rajono savivaldybės visuomenės sveikatos biuro įsteigimo“, 21.8 papunktį, Alytaus rajono savivaldybės taryba **n u s p r e n d ž i a**:

Patvirtinti biudžetinės įstaigos Alytaus rajono savivaldybės visuomenės sveikatos biuro 2018 metų veiklos planą (pridedama).

Savivaldybės meras

Algirdas Vrubliauskas

PATVIRTINTA

Alytaus rajono savivaldybės tarybos

2018 m. gegužės 10 d.

sprendimu Nr. K-82

**BIUDŽETINĖS ĮSTAIGOS ALYTAUS RAJONO SAVIVALDYBĖS VISUOMENĖS
SVEIKATOS BIURO
2018 M. VEIKLOS PLANAS**

1. BENDROSIOS NUOSTATOS

1.1. Veiklos plane iškeltas tikslas rūpintis savivaldybės gyventojų sveikata, vykdyti savivaldybės teritorijoje Lietuvos Respublikos įstatymais ir kitais teisės aktais reglamentuojamą savivaldybių visuomenės sveikatos priežiūrą, siekiant mažinti gyventojų sergamumą ir mirtingumą, gerinti gyvenimo kokybę, teikiant kokybiškas visuomenės sveikatos priežiūros paslaugas. Visuomenės sveikatos biuro (toliau – Biuras) veiklos 2018 m. plane (toliau – planas) iškeltas siekiamas tikslas ir uždaviniai, jų įgyvendinimo priemonės, įgyvendinimo partneriai, vertinimo kriterijai ir laukiami rezultatai.

1.2. Biuro veiklos planas parengtas Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerijos pateiktu siūlymų bei priemonių, kurias būtų tikslinga įtraukti į savivaldybių visuomenės sveikatos biurų 2018 m. veiklos planus, sąrašu, Sveikatos mokymo ir ligų prevencijos centro parengtu „Visuomenės sveikatos stiprinimo vadovu savivaldybėse“, „Sveikatos priežiūros mokykloje įgyvendinimo vadovu“, „Visuomenės sveikatos stiprinimo gairėmis“, „Visuomenės sveikatos stiprinimo paslaugų teikimo savivaldybėse aprašu“ Alytaus rajono savivaldybės visuomenės sveikatos stebėsenos rezultatais bei tęsiant Biuro pradėtas vykdyti teigiamą rezultatą turėjusias veiklas, taip pat vadovaujantis Lietuvos Respublikos visuomenės sveikatos priežiūros įstatymu, Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymo 6 straipsnio 18 punktu ir 7 straipsnio 35 punktu, Lietuvos Respublikos sveikatos priežiūros įstaigų įstatymu, Lietuvos Respublikos sveikatos sistemos įstatymu, Lietuvos Respublikos visuomenės sveikatos stebėsenos (monitoringo) įstatymu, Lietuvos Respublikos žmonių užkrečiamųjų ligų profilaktikos ir kontrolės įstatymu, Lietuvos Respublikos visuomenės sveikatos priežiūros įstatymu, Lietuvos sveikatos 2014–2025 metų strategija, patvirtinta Lietuvos Respublikos Seimo 2014 m. birželio 26 d. nutarimu Nr. XII-964 „Dėl Lietuvos sveikatos 2014–2025 metų strategijos patvirtinimo“, Pasaulio sveikatos organizacijos dokumentu „Sveikata visiems XXI a.“, Europos Sąjungos visuomenės sveikatos programa, Pasaulio sveikatos organizacijos (PSO) rekomendacijomis bei kitais teisės aktais ir sveikatos politikos principais, kurie užtikrina visuomenės sveikatos politikos formavimą ir įgyvendinimą.

2. SITUACIJOS ANALIZĖ

Lietuvos statistikos departamento duomenimis, Lietuvoje gyventojų skaičius jau daugelį metų mažėja. 2017 metų pradžioje Alytaus rajone gyveno 26 563 gyventojai, t. y. 268 gyventojais mažiau nei prieš metus (1 lentelė).

1 lentelė. Nuolatinių Alytaus raj. gyventojų skaičius ir jo pokytis 2010–2017 m. pradžioje

	2010 m.	2011 m.	2012 m.	2013 m.	2014 m.	2015 m.	2016 m.	2017 m.
Alytaus r.	29052	28210	27960	27618	27347	27126	26831	26563
Pokytis	-389	-842	-250	-342	-271	-221	-295	-268

Šaltinis: Lietuvos statistikos departamentas

Vertinant demografinę situaciją pagal lytį, pastebėta, kad moterys Alytaus rajono savivaldybėje sudarė daugiau nei pusę (51,1 proc.) gyventojų, vyrai – 48,9 proc.

Ne vienerius metus Lietuvoje bei Alytaus rajone pastebima gyventojų senėjimo tendencija: kasmet mažėja vaikų iki 17 m. amžiaus procentinė dalis ir didėja pagyvenusių žmonių dalis. Lietuvos statistikos departamento duomenimis, 2017 m. vaikai iki 17 metų sudarė 16,4 proc., 18–44 m. gyventojai – 29,5 proc., 45–64 m. žmonės – 30,5 proc., 65 m. ir vyresni – 23,6 proc. visų Alytaus rajono gyventojų (2 lentelė).

2 lentelė. Alytaus raj. gyventojų pasiskirstymas pagal amžiaus grupes 2010–2017 m. (proc.)

Amžiaus grupės	2010 m.	2011 m.	2012 m.	2013 m.	2014 m.	2015 m.	2016 m.	2017 m.
0–17 m.	18,1	17,7	17,4	17,2	16,9	16,7	16,6	16,4
18–44 m.	31,97	31,2	30,95	30,8	30,6	30,2	29,9	29,5
45–64 m.	26,2	27,6	28,3	28,8	29,2	29,7	30	30,5
65 m. ir vyresni	23,8	23,5	23,4	23,3	23,3	23,4	23,5	23,6

Šaltinis: Lietuvos statistikos departamentas

Vidutinė tikėtina gyvenimo trukmė – tai rodiklis, parodantis bendrą rizikos veiksnių poveikį, ligų paplitimą, intervencijų ir gydymo veiksmingumą. Šis rodiklis apskaičiuojamas naudojant gyvenimo lenteles, kuriose pateiktas mirtingumas tam tikrame amžiuje.

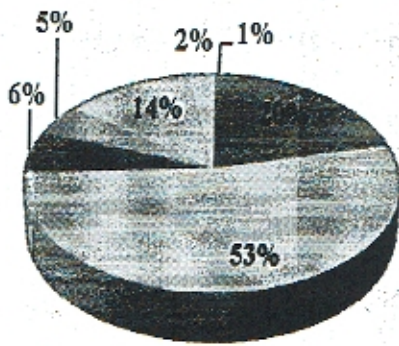
Lietuvos gyventojų mirties priežasčių struktūra jau daugelį metų išlieka nepakitusi. Trys pagrindinės mirties priežastys – kraujotakos sistemos ligos, piktybiniai navikai ir išorinės mirties priežastys, 2016 m. sudarė 83,6 proc. Lietuvoje visų mirties priežasčių, 87,2 proc. – Alytaus rajone.

Daugiausia Alytaus rajono gyventojų, kaip ir praėjusiais metais, mirė nuo kraujotakos sistemos ligų. Tai sudarė beveik 62,3 proc. visų mirties atvejų. Dėl šios sistemos ligų iš viso 278 iš jų mirė 110 vyrų ir 168 moterys, abiejų lyčių tarpe mirtys dėl kraujotakos sistemos ligų sudarė didžiausią dalį visų mirčių struktūroje (žr 1 pav.).

Antroji pagal dažnumą Alytaus rajono gyventojų mirties priežastis – piktybiniai navikai (17,5 proc.), dėl kurių mirė 36 moterų ir 42 vyrai, trečioji – išorinės mirties priežastys, kuri sudarė 7,4 proc. visų mirties priežasčių. Dėl šių priežasčių mirė 7 Alytaus rajone gyvenusios moterys ir 26 vyrai.

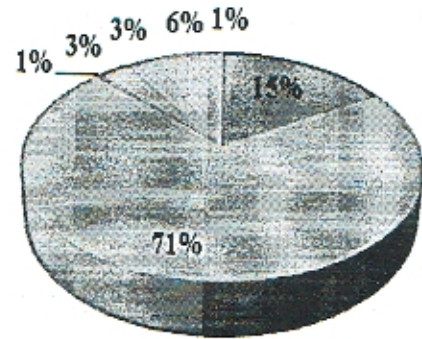
Mirtingumas Alytaus rajone, kaip ir prieš metus, patenka į trisdešimtuką savivaldybių, kuriose nustatytas didžiausias mirtingumas: Alytaus rajone 100 tūkstančių gyventojų teko 1670 mirusių, tai 237 mirusiais daugiau nei Lietuvos vidurkis (100 000 gyv. / 1433 mirusieji).

Pagrindinės vyrų mirties priežastys

- Infekcinės ligos
- Piktybiniai
- Kraujotakos sistemos ligos
- Kvėpavimo sistemos ligos
- Virškinimo sistemos ligos
- Išorinės mirties priežastys
- Kitos

Pagrindinės moterų mirties priežastys

1 pav. Mirties priežastys pagal lytį Alytaus rajone 2016 m. (proc.)

Šaltinis: Higienos instituto Sveikatos informacijos centras

Ketvirtus metus Alytaus rajono savivaldybėje, kaip ir visoje Lietuvoje, mokinių visuomenės sveikatos priežiūros, visuomenės sveikatos stiprinimo ir visuomenės sveikatos stebėsenos funkcijos yra finansuojamos valstybės biudžeto specialiosios tikslinės dotacijos lėšomis, skirtomis savivaldybės biudžetui Sveikatos apsaugos ministerijos kuruojamoms valstybinėms (valstybės perduotos savivaldybėms) funkcijoms vykdyti. Dotacijos finansuotos priemonės vykdomos, vadovaujantis galiojančiais teisės aktais, atsakingų institucijų parengtomis metodinėmis rekomendacijomis, atsižvelgiant į paskutiniųjų metų savivaldybės sveikatos stebėsenos rodiklius, gyventojų gyvenimo tyrimų rezultatus, atsižvelgiant į gyventojų, bendruomenių pageidavimus. Renkantis paslaugos teikimo formą, buvo atsižvelgiama į mokymo metodo efektyvumą, kuriojančių veiklą institucijų metodines rekomendacijas.

Nuo 2017 m. vasario mėn. Alytaus rajono gyventojams yra teikiama psichologinė pagalba, finansuojama savivaldybės biudžeto lėšomis. Nors šios paslaugos teikiamos nepilnus metus, tačiau jau galima stebėti jų poreikio didėjančią dinamiką.

Per ne pilnus metus konsultacijos buvo suteiktos daugiau nei 150 žmonių, absoliuti dauguma konsultacijų – tęstinės. Dauguma žmonių, susiduriančių su problemomis, supranta, jog pokyčių kelias – ilgas, kad atsakymų, išeičių paieškos užtrunka. Vieno kliento susitikimų skaičius vidutiniškai siekia 10–15 kartų.

Dažniausios besikreipusiųjų pagalbos priežastys – bendravimo ir tarpasmeninių santykių sunkumai, kuomet komplikuojuose situacijose, vaikų ir tėvų santykiuose glūdi stiprios įtampos, keliančios nerimo, nevilties, kaltės jausmus, išprovokuojančios pykčius, patyčias, agresiją ir konfliktus.

Nemažai konsultuotų asmenų turėjo emocinių ir asmenybinių sunkumų, išreikštų suicidalinių minčių, nekontroliuojamo pykčio, irzlumo, depresinių epizodų ar problemų priklausomybių srityje.

Pagalba rajono žmonėms tapo lengviau prieinama, kadangi didžioji dalis konsultacijų vyksta seniūnijose, mokyklose, bendruomenių namuose.

3. PLANO TIKSLAS IR UŽDAVINIAI

3.1. Tikslas – stiprinti Alytaus rajono gyventojų sveikatą, didinant gyventojų atsakomybę už savo sveikatą, vykdamas Lietuvos Respublikos įstatymais ir kitais teisės aktais reglamentuojamą visuomenės sveikatos priežiūrą, teikiant kokybiškas visuomenės sveikatos priežiūros paslaugas.

3.2. Uždaviniai:

3.2.1. užtikrinti koordinuotą visuomenės sveikatos priežiūrą ugdymo įstaigose, stiprinant vaikų sveikos gyvensenos įgūdžius ir formuojant teigiamą požiūrį į sveikatą;

3.2.2. vykdyti Alytaus rajono savivaldybės visuomenės sveikatos monitoringą, analizuoti ir vertinti gyventojų sveikatą bei jos pokyčius, gyvensenos įpročius ir jų poveikį sveikatai, planuoti ir įgyvendinti visuomenės sveikatos stiprinimo priemones;

3.2.3. stiprinti Alytaus rajono savivaldybės gyventojų sveikatą, organizuojant ir vykdamas sveikatą stiprinančias veiklas, didinti gyventojų informuotumą apie sveiką gyvenimo būdą ir ligų prevenciją;

3.2.4. teikti psichosocialinę pagalbą Alytaus rajono gyventojams.

4. PLANO ĮGYVENDINIMO PARTNERIAI

4.1. Alytaus rajono savivaldybės administracija.

4.2. Alytaus rajono savivaldybės asmens sveikatos priežiūros įstaigos.

4.3. Alytaus rajono savivaldybės ugdymo įstaigos.

4.4. Alytaus rajono bendruomenės.

4.5. Nevyriausybinės organizacijos.

5. PLANO FINANSAVIMO ŠALTINIAI

5.1. Valstybės biudžeto specialiosios tikslinės dotacijos lėšos.

5.2. Alytaus rajono savivaldybės biudžeto lėšos.

5.3. Kiti šaltiniai

6. PRIEMONIŲ PLANAS*

Eil. Nr.	Tematika	Sveikatos ugdymo ir mokymo renginiai, informavimo veiksmai (pranešimai, paskaitos, pamokos, diskusijos, debatai, konkursai, viktorinos, varžybos ir kiti vieši renginiai)
1.	Užtikrinti koordinuotą visuomenės sveikatos priežiūrą ugdymo įstaigose, stiprinant vaikų sveikos gyvensenos įgūdžius ir formuojant teigiamą požiūrį į sveikatą **,***	
1.1.	Sveikatos sauga ir stiprinimas, bendrieji sveikos gyvensenos ir ligų prevencijos klausimai	<ul style="list-style-type: none"> • Teoriniai-praktiniai užsiėmimai plokščiapėdystės profilaktikos klausimais; • Kuprinių svėrimo akcija „Ką kuprinėje neši?“; • Teoriniai-praktiniai užsiėmimai ydingos laikysenos klausimais; • Teoriniai-praktiniai užsiėmimai akių ligų profilaktikos klausimais.
1.2.	Sveika mityba ir nutukimo prevencija	<ul style="list-style-type: none"> • Praktiniai užsiėmimai sveikos mitybos pasirinkimo klausimais.
1.3.	Psichikos sveikata (smurto, patyčių prevencija, streso kontrolė ir kt.)	<ul style="list-style-type: none"> • Praktiniai užsiėmimai patyčių / streso valdymo temomis; • Netradicinio ugdymo dienos visose savivaldybės ugdymo įstaigose („-iada“).
1.4.	Užkrečiamųjų ligų profilaktika, asmens higiena	<ul style="list-style-type: none"> • Konkursas / akcija „Bakterijoms ir virusams ant mūsų rankų vietos nėra“; • Akcija – „Kriauklės rankų plovimo pamokėlės“; • Teoriniai-praktiniai užsiėmimai užkrečiamųjų ligų tema.
1.5.	Aplinkos sveikata	<ul style="list-style-type: none"> • Ugdymo įstaigos aplinkos vertinimas, rekomendacijų teikimas administracijai dėl mokyklos saugios ir sveikatai stiprinti pritaikytos aplinkos kūrimo; • Praktinis užsiėmimas „Saugi mokyklos aplinka“.
1.6.	Rūkymo, alkoholio ir narkotikų vartojimo prevencija	<ul style="list-style-type: none"> • Akcija – Pasaulinei dienai be tabako paminėti (gegužės 31 d.).
1.7.	Lytiškumo ugdymas, AIDS ir lytiškai plintančių ligų prevencija	<ul style="list-style-type: none"> • Gruodžio 1 d. – Pasaulinės kovos su AIDS dienos paminėjimas; • Ugdymo priemonės lytiškumo ugdymo tema.
1.8.	Ėduonies profilaktika ir burnos higiena	<ul style="list-style-type: none"> • Vaikų krūminių dantų dengimo silantinėmis medžiagomis programos skatinimas / konkursas „Silantams draugiškiausia klasė“.
1.9.	Traumų ir nelaimingų atsitikimų prevencija	<ul style="list-style-type: none"> • Pirmosios pagalbos mokymai.
2.	Vykdyti Alytaus rajono savivaldybės visuomenės sveikatos monitoringą, analizuoti ir vertinti gyventojų sveikatą bei jos pokyčius, gyvensenos įpročius ir jų poveikį sveikatai, planuoti ir įgyvendinti visuomenės sveikatos stiprinimo priemones	

2.1.	Visuomenės sveikatos stebėseną	<ul style="list-style-type: none"> Sveikatos stebėsenos rodiklių, reprezentuojančių savivaldybės gyventojų sveikatos būklę rinkimas, apdorojimas, ataskaitos parengimas.
2.2.	Suaugusiųjų asmenų gyvensenos tyrimas	<ul style="list-style-type: none"> Suaugusiųjų asmenų sveikos gyvensenos tyrimas (apklausa, duomenų suvedimas, apdorojimas).
3.	Stiprinti Alytaus rajono savivaldybės gyventojų sveikatą, organizuojant ir vykdant sveikatą stiprinančias veiklas, didinti gyventojų informuotumą apie sveiką gyvenimo būdą ir ligų prevenciją *,***	
3.1.	Sveikatos sauga ir stiprinimas, bendrieji sveikos gyvensenos ir ligų prevencijos klausimai	<ul style="list-style-type: none"> Balandžio 28 d. – Pasaulinė darbuotojų saugos ir sveikatos diena (renginių ciklas darbovietėse); Renginių ciklas rajono bibliotekos filialuose „Dvi „B“ – sveikatos labui“.
3.2.	Sveika mityba ir nutukimo prevencija	<ul style="list-style-type: none"> Akcija „Prisimink išleistuvių suknelę“; Lapkričio 8 d. – Europos sveikos mitybos diena / Maisto gamybos varžytuvės.
3.3.	Fizinis aktyvumas	<ul style="list-style-type: none"> Gegužės 10 d. – Judėjimo sveikatos labui diena / šiaurietiškojo ėjimo žygis; Reguliarūs fizinio aktyvumo užsiėmimai-mankštos, šiaurietiškojo ėjimo užsiėmimai bendruomenėse; Akcija „Nespėliok. Geriau susiskaičiuok“.
3.4.	Rūkymo, alkoholio ir narkotikų vartojimo prevencija	<ul style="list-style-type: none"> Akcija – Pasaulinei dienai be tabako paminėti (gegužės 31 d.); Akcija - Tarptautinei nerūkymo dienai paminėti (lapkričio 15 d.).
3.5.	Tuberkuliozės profilaktika	<ul style="list-style-type: none"> Konkursas „Sugriauk mitus apie tuberkuliozę“.
3.6.	Kraujotakos sistemos ligų profilaktika	<ul style="list-style-type: none"> Rugsėjo 25 d. – Pasaulinė širdies diena / akcija; Širdies ir kraujagyslių ligų bei cukrinio diabeto rizikos grupės asmenų sveikatos stiprinimo programos vykdymas.
3.7.	Onkologinių ligų profilaktika	Balandžio 7 d. – Pasaulinės sveikatos dienos minėjimas, skirtas skatinti ankstyvųjų prevencinių programų vykdymą ir onkologinių ligų profilaktiką
4.	Teikti psichosocialinę pagalbą Alytaus rajono gyventojams	
4.1.	Psichosocialinė pagalba	Psichologinis konsultavimas
4.2.	Konsultacijos krizinių situacijų atveju	Konsultacijos (mokyklų, įstaigų, bendruomeninių asociacijų bendruomenėms) krizinių situacijų atvejais

*Priemonių plane pateikiamos tik pagrindinės priemonės iškeltiems uždaviniams pasiekti, paliekant galimybę metų eigoje planą papildyti priemonėmis, atsirandančiomis atsižvelgiant į tikslinių grupių poreikį, partnerių pasiūlymus, veiklą koordinuojančių institucijų rekomendacijas.

** Mokinių, ugdymų pagal ikimokyklinio ir priešmokyklinio, pradinio, pagrindinio ir vidurinio ugdymo programas, visuomenės sveikatos priežiūra vykdoma pagal atskirus mokslo metams paruoštus planus, suderintus su savivaldybės gydytoju, ugdymo įstaigų administracija, todėl bendrame Biuro veiklos plane pateikiamos tik svarbiausios veiklos šiose įstaigose.

*** Straipsniai, publikacijos, pranešimai spaudai ir kita sveikatinančios informacijos sklaida vykdoma nuolat, atsižvelgiant į aktualijas valstybėje bei savivaldybėje.

	Skirti mokinių, ugdomų pagal pradinio, pagrindinio ir vidurinio ugdymo programas, visuomenės sveikatos priežiūrai (1.2.1.-1.2.14.)	4500	-	23	1045	8300	2	48	2045
1.2.	Skirti mokinių, ugdomų pagal pradinio, pagrindinio ir vidurinio ugdymo programas, visuomenės sveikatos priežiūrai (1.2.1.-1.2.14.)	4500	-	23	1045	8300	2	48	2045
1.2.1	Sveikatos sauga ir stiprinimas, bendrieji sveikos gyvensenos ir ligų prevencijos klausimai	800	-	3	15	1800	2	6	1015
1.2.2	Sveika mityba ir nutukimo prevencija	-	-	-	-	600	-	3	-
1.2.3	Fizinis aktyvumas	-	-	-	-	700	-	3	-
1.2.4	Psichikos sveikata (smurto, savizudybių prevencija, streso kontrolė ir kt.)	700	-	3	500	700	-	3	-
1.2.5	Aplinkos sveikata	500	-	3	-	500	-	3	500
1.2.6	Rūkymo, alkoholio ir narkotikų vartojimo prevencija	300	-	3	-	500	-	6	-
1.2.7	Lytiskumo ugdymas, AIDS ir lytiškai plintančių ligų prevencija	1000	-	3	15	1000	-	6	15
1.2.8	Tuberkuliozės profilaktika	300	-	-	-	1000	-	3	-
1.2.9	Užkrečiamųjų ligų profilaktika, asmens higiena	800	-	3	15	300	-	3	15
1.2.10	Edoninės profilaktika ir burnos higiena	100	-	5	500	1500	-	10	500
1.2.11	Kraujotakos sistemos ligų profilaktika	-	-	3	-	200	-	5	200
1.2.12	Traumų ir nelaimingų atsitikimų prevencija	-	-	-	-	-	-	-	-
1.2.13	Onkologinių ligų profilaktika	-	-	-	-	-	-	-	-
1.2.14	Kitos	-	-	-	-	-	-	-	-
2.	Mokyklų, įsitraukusių į sveikatą stiprinančių mokyklų tinklą, dalis (proc.)	-	100	-	-	-	100	-	-
3.	Suteiktų individualių konsultavimų paslaugų skaičius mokyklos bendruomenei (vnt.)	-	150	-	-	-	150	-	-
3.1.	Skirti mokinių, ugdomų pagal ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo programas, visuomenės sveikatos priežiūrai, iš viso: (3.1.1.-3.1.3.)	-	20	-	-	-	40	-	-
3.1.1	mokiniam	-	5	-	-	-	10	-	-
3.1.2	mokinių tėvams	-	10	-	-	-	20	-	-
3.1.3	mokyklų darbuotojams	-	5	-	-	-	10	-	-
3.2.	Skirti mokinių, ugdomų pagal pradinio, pagrindinio ir vidurinio ugdymo programas, visuomenės sveikatos priežiūrai: (3.2.1.-3.2.3.)	-	150	-	-	-	300	-	-
3.2.1	mokiniam	-	100	-	-	-	200	-	-

7.11.	Kraujotakos sistemos ligų profilaktika	50	-	-	3	-	150	-	6	200
7.12.	Traumų ir nelaimingų atsitikimų prevencija	-	-	-	-	-	-	-	-	-
7.13.	Onkologinių ligų profilaktika	50	-	-	3	500	150	-	3	500
7.14.	Kitos	50	-	-	3	-	150	-	3	-
8.	Širdies ir kraujagyslių ligų ir cukrinio diabeto rizikos grupės asmenų sveikatos stiprinimo programa baigusių rizikos grupės asmenų skaičius (vnt)			10				20		
Visuomenės sveikatos stebėseną										
9.	Savivaldybės stebėtų visuomenės sveikatos stebėsenos rodiklių skaičius (vienetais)			0						50

8. LAUKIAMI REZULTATAI

8.1. Pagerės tėvų, mokyklos bendruomenės informuotumas apie mokinių sveikatos būklę, bus organizuojamos kokybiškesnės sveikatos stiprinimo priemonės tėvams, pedagogams, bus sistemingai ir nuosekliai konsultuojami visuomenės sveikatos priežiūros darbuotojai ugdymo įstaigose. Mokiniai nuolat gilins savo sveikatos žinias įvairiomis sveikatos temomis.

8.2. Bus sistemingai kaupiami visuomenės sveikatos stebėsenos duomenys. Visuomeni ir sveikatos politikos formuotojams bus pateikta informacija apie Alytaus rajono savivaldybės gyventojų sveikatą. Vadovaujantis gautais duomenimis bus planuojamos ir įgyvendinamos savivaldybės visuomenės sveikatos stiprinimo priemonės.

8.3. Bus teikiamos kokybiškos visuomenės sveikatos paslaugos Alytaus rajono gyventojams, didės gyventojų informuotumas sveikatos srityje, bus priartintos visuomenės sveikatos paslaugos prie rajono gyventojų.

8.4. Priartinus psichosocialinės pagalbos priemones arčiau gyventojų, pagerės gyventojų psichologinė būklė, lengviau bus įveikiamos krizinės situacijos.